

1.1.1 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kansalaisopisto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista.

Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen.

Hallinto- ja sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden hallinnossa hoidetaan varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, vapaa-aikapalveluihin sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liittyviä yhteisiä asioita ja hallintoa. Hallintopalvelussa valmistellaan ja pannaan täytäntöön sivistyslautakunnan

päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaa suunnittelu-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista. Sivistyspalveluiden hallintoon palkattiin puoleksi vuodeksi palkkatuella määrääkainen toimistos sihteeri.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen tehtävänä on tuottaa ja järjestää monipuolisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin perheiden tarve edellyttää. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään varhaiskasvatustilain sekä esiopetusta perusopetuslain mukaisesti.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoitona tai ryhmäperhepäivähoitona sekä kunnallisesti että yksityisesti. Kaikki kuusivuotiaat osallistuvat maksuttomaan esiopetukseen, jota järjestetään sekä päiväkotien että koulujen yhteydessä olevissa yksiköissä. Varhaiskasvatus tarjoaa lisäksi kerhotoimintaa Leppävedellä, Vihtavuorella ja Kirkonkylällä. Tilapäistä varhaiskasvatusta tarjotaan niille lapsiperheille, jotka eivät säännöllisesti tarvitse hoitopaikkaa, enintään viisi päivää

kerrallaan. Varhaiskasvatuksen seudullinen yhteistyö lähikuntien kanssa mahdollistaa varhaiskasvatuspalvelujen käytön yli kuntarajojen. Varhaiskasvatukseen kuuluu myös kotihoidon tuki. Kotihoidon tuen maksamisen edellytyksenä on, että lapselle ei ole myönnetty varhaiskasvatuspaikkaa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Varhaiskasvatuksessa oli palkattua määräraikaista henkilöstöä vuonna 2022 hieman arvioitua enemmän. Vuodelle 2022 arvioitu henkilötyövuosien määrä oli 168,76 htv, toteutunut 175,76 htv. Lisää henkilöstöä palkattiin vuoden aikana johtuen uusien varhaiskasvatusryhmien perustamisesta sekä määräraikaisesta sijaistarpeesta. Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamissa hankkeissa työskenteli määräraikaista henkilöstöä.

Perusopetuspalvelut

Laukaan 12 peruskoulua järjestävät perusopetusta koskevien lakien ja asetusten sekä opetussuunnitelman mukaista opetusta. Koulut luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehitymiselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi, sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-

opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden osaamista ja hyvinvointia. Vuonna 2022 pienimmässä koulussa oli oppilaita 39 ja suurimmassa 605. Yhteensä oppilaita Laukaan perusopetuksen luokilla 1-9 oli 2842, mikä oli

20 oppilasta enemmän kuin v. 2021. Lisäksi perusopetuksen yhteydessä toteutetaan esiopetusta, jota sai koulujen ryhmissä 87 oppilasta, mikä oli 7 oppilasta vähemmän kuin v. 2021. Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten esiopetus järjestettiin varhaiskasvatuksen yhteydessä.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Perusopetuksessa vuoden 2022 aikana lisääntyvät vakituisten henkilötyövuodet arvioidusta 223

Toisen asteen koulutus

Lukiokoulutuksen tehtävä on järjestää ja kehittää laadukasta toisen asteen opetusta Laukaan kunnassa sekä jatkaa ja edistää toisen asteen koulutuksen yhteistyötä Keski-Suomessa. Lukion toimintaa ohjaavat lukiolaki ja -asetukset, opetussuunnitelmien perusteet sekä tuntijaot ja ylioppilastutkintoa koskevat säädökset.

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Opiston tarkoituksena on vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toiminta-alueensa asukkaiden kykyä ja halua jatkuvaan oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja.

Kansalaisopisto osallistuu ikääntyvien yliopiston lähiluentojen järjestämiseen yhteistyössä Laukaan seurakunnan kanssa sekä verkkoluentoja osalta Jyväskylän kesäyliopiston kanssa. Lisäksi opisto tarjoaa lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa.

Opisto järjestää myös tilauskoulutusta ja osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin. Kunnan henkilöstöä opisto palve-

ltaa htv:stä 230:een. Uusia tehtäviä ei perustettu, mutta vuoden aikana täytettiin vakituisesti aiemmin avoimeksi jääneitä, määräaikaaisesti täytettyjä tehtäviä. Samaan aikaan määräaikaaisesti täytettyjä tehtäviä jouduttiin lisäämään erityisesti koulunkäynninohjaajien, valmistavan opetuksen ja erityisopetuksen osalta opetuksen järjestämiseksi niin että määräaikaisia oli vuoden lopussa 113,4 htv, noin 13,5 htv:tä enemmän kuin suunnitelmassa.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Lukion henkilöstösuunnitelma toteutui pääosin suunnitellusti. Vuoden aikana vakituiset htv:t vähenivät 0,5:llä, mutta määräaikaisten määrää jouduttiin lisäämään hanketyöstä ja tuntiopetustarpeesta johtuen 2,6 htv:tä suunnitellusta.

lee järjestämällä henkilöstökoulutusta. Koulutustarjonta räätälöidään vuosittain yhteistyössä henkilöstöjohtajan ja eri palvelualueiden esimiesten kanssa.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Suunniteltu henkilöstö:

Päätoimiset: 4,4 henkilötyövuotta

Sivutoimiset tuntiopettajat: noin 70 henkilöä vaihtelevin opetustuntimäärin

Toteutunut henkilöstö:

Päätoimiset: 4,5 henkilötyövuotta

Sivutoimiset tuntiopettajat: 63 henkilöä, opetustuntimäärän vaihteluväli 3–469 tuntia

Päätoimiseen henkilöstöön tuli 0,1 henkilötyövuoden lisäys, kun liikunnan suunnittelijan työpanosta kansalaisopistoon lisättiin 10 prosentilla 50 prosenttiin ja vastaavasti sama työpanosmäärä vähennettiin vapaa-aikapalveluista. Sivutoimisten opettajien määrä ja opetustuntimäärä määräytyivät toteutuneiden kurssien mukaan.

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalvelujen tuotantoa.

Laukaan kirjasto koostuu pääkirjastosta, Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastoista sekä kirjastoautosta.

Kirjasto on hyvinvointipalvelu, jokaisen kuntalaisen portti virikkeen ja viihdykkeen äärelle. Se on olohuone tarjoten kokoelmiensa lisäksi myös tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjasto lisää yhteisöllisyyttä ja parantaa mahdollisuuksia aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kirjasto tukee kansalaisten tasavertaista oikeutta tiedonsaantiin ja lukemisharrastuksen pariin. Kirjaston verkkopalvelut ja laitteet antavat mahdollisuuden sähköisten palvelujen käyttöön kuntalaisille, joilla ei ole itsellään laitteita ja verkkoyhteyksiä.

Kirjasto on myös verkossa tarjoten kasvavan määrän digitaalisia lehtiä ja kirjoja. Se on osa Keskikirjastojen kirjastokimppaa, mikä tuo yli 50 kirjaston kokoelmat ja yhteiset digitaaliset aineistot laukaalaisenkin käsiin.

Kirjasto tekee koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa läheistä yhteistyötä lukemisen ja monilukutaidon edistämiseksi. Monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä. Toimintaa rajoittaneiden koronavuosien jälkeen yhteistyö palasi vuonna 2022 kohti normaalia uusilla keinoilla, kuten tiedonhakupelillä ja videovinkkauksilla höystettyinä.

Varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja kirjaston yhteinen Lukuintoa ja lukemista lapsille -hanke eteni päätökseen pääasiallisesti tehtävään rekrytoituneen lukukoordinaattorin työpanoksella. Hanke edisti esikoulua käyvien ja 1.–2.-luokkalaisten lukutaitoa ja lukemisharrastusta lukuisin sanataidepajoin ja satutuokioiden laajasti kunnan eri kouluissa ja päiväkodeissa.

Vihtavuoren uuden lähikirjaston käynnistyminen vuoden 2021 syksyllä näkyi ensi kertaa kokonaisen vuoden osalta toimipisteiden fyysisten kävijöiden määrän sekä aukioloaikojen kasvuna.

Päivitetyt kirjaston käytösäännöt ja palveluhinnasto otettiin käyttöön vuoden alussa. Alle 15-vuotiaille sallittiin lähikirjastojen käyttö omatoimikaan erityisehdoin.

Sivistyslautakunta hyväksyi maaliskuussa kirjaston kehittämistä lähivuosi linjaavan kehittämissuunnitelman. Vuodelle 2022 ajoitetuista toimenpiteistä ehdittiin toteuttaa kyseisenä vuotena viestintäsuunnitelma.

26 % Laukaan väestöstä asuu muualla kuin taajamissa, joissa kaikissa on kirjaston toimipiste. Vaikka kirjastoautolla on pysäkkejä myös taajamissa, nämä taajamien ulkopuoliset 4900 asukasta ovat kirjastoautopalvelun pääkohderyhmä kahdeksan kyläkoulun ja kuuden päiväkodin sekä kehitysvammaisten Taitojen Talon lisäksi.

Kehittämissuunnitelmassa pohdittiin vaihtoehtoja 20 vuotta vanhan Sarastus-auton seuraajaksi. Aiheesta toteutettiin keväällä myös asiakaskysely, johon saatiin 128 vastausta. Suunnitelman ja kyselyn tulosten pohjalta päädyttiin esittämään ensisijaisesti uuden tai vähän käytetyn, monipalveluominaisuuksin varustetun ja esteettömän normaalkokoisen kirjastoauton hankintaa. Asia ei edennyt talousarvion tekoprosessissa sivistyslautakunnassa syksyllä 2022, vaan linjaukseksi tuli, että pidetään edelleen nykyistä autoa ajokunnossa.

Kirjasto toivotti tervetulleiksi ukrainalaispakolaiset hankkimalla ukrainankielistä kirjallisuutta ja laatimalla kirjastopalvelusta ukrainan- ja venäjänkieliset esitteet.

Kunnan talouden sopeutustoimenpiteisiin kirjasto osallistui pienentämällä aineistomäärärahaa 8 % (9750 €).

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Kirjaston vakituinen henkilöstö (12 henkeä) pysyi samana koko talousarviovuoden.

Määräaikaisten työntekijöiden (sijaisen, oppisopimustyösuhteessa työskentelevän sekä hanketyöntekijän) ja työkokeilussa sekä kuntouttavassa työtoiminnassa olleiden työpanos oli merkittävää kirjaston palvelutuotannon kannalta.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on järjestää liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluja sekä työllistymistä tukevaa työpajatoimintaa Vattipajalla. Tavoitteena on edistää vapaa-ajantoimintojen harjoittamista, harrastamista ja palvelujen saatavuutta, lisätä vapaa-ajan palvelujen käyttöä sekä edistää asukkaiden hyvinvointia. Vattipajalla tapahtuvan työtoiminnan tavoitteena on työnteon ja siihen liittyvän valmennuksen avulla parantaa yksilöiden valmiuksia hakeutua työhön tai koulutukseen.

Liikuntapalveluiden perustehtävänä on luoda kuntalaisille liikuntaedellytyksiä ja siten edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Vapaa-aikapalveluiden ohjattu liikunta on tarkoitettu henkilöille, joilla on haasteita osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin (ikäihmiset, pitkäaikaissairaat, sosiaaliset haasteet, muu toimintakyvyn heikentyminen, liikuntarajoitteiset, kehitysvammaiset). Säännöllisesti viikoittain kokoontuvia ohjattuja liikuntaryhmiä oli 34. Ohjattua liikuntaa järjestettiin kuntosaleilla, liikuntasaleissa, uimahalleissa sekä ulkona eri puolilla Laukaata. Lisäksi ohjattua liikuntaa järjestetään loma-aikoina lapsille ja nuorille matalan kynnyksen periaatteella. Liikunta- ja hyvinvointitapahtumat ja tempaukset ovat olleet suosittuja eri ikäryhmissä. Kaikki vapaa-aikapalveluiden järjestämä liikunta on terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa.

Kolmevuotinen terveyttä ja hyvinvointia edistävä Liikkuva Laukaa -hanke päättyi 31.12.2022. Hankkeen päätavoitteina oli kehittää ikäihmisten ja vähän liikkuvien lasten ja nuorten liikuntaa sekä soveltavaa liikuntaa ja luoda uusia toimintamalleja moniammatillisessa yhteistyössä. Hankkeen päätaavoitteet perustuivat valtakunnallisiin linjauksiin ja kunnan hyvinvointisuunnitelmaan. Hankkeen

aikana kuntaan kehitetään liikunnan palveluketju, jossa asiakkaiden ohjautuminen liikuntapalveluihin eri ammattihenkilöiden välillä on sujuvaa. Tähän liittyen on käynnistetty maksuton liikunta-neuvonta ja liikunnan starttiryhmiä, joista asiakkaat voivat jatkaa vakituisiin ryhmiin tai omatoimiseen harjoitteluun. Lisäksi hankkeen avulla on käynnistetty uusia liikuntaryhmiä vastaamaan suurta kysyntää.

Nuorisotyö tukee ja auttaa nuorta erilaisissa elämäntilanteissa. Nuorisotyötä tehdään esimerkiksi nuorisotiloilla ja kouluilla. Nuorisotilatoiminnan tavoitteena on luoda nuorelle osallisuuden kokemuksia sekä tarjota turvallinen ympäristö ja paikka, jossa voi viettää vapaa-aikaa. Nuorisotilatoiminnan ytimessä on myös tukeminen päihteettömyyteen. Vuoden 2023 alusta alkaen nuorisotyötä tekevien vapaa-aikaohjaajien nimike muutettiin nuorisoohjaajiksi sekä nuorisotilatyötä tekevien nimikkeet nuorisotilaohjaajiksi. Nuorisotyötä kehitettiin vuoden 2022 aikana ja toteutettiin Liikkuvaa nuorisotyötä eli jalkautuvaa toimintamallia (Nuokkaripaku) sekä digitaalista nuorisotyötä.

Kulttuuritoiminta siirtyi vuoden 2022 aikana kirjastolta vapaa-aikapalveluille. Kuntaan perustettiin poikkihallinnollinen kulttuurityöryhmä keväällä 2022. Työryhmän tavoitteena on työstää kuntaan kulttuuriohjelma. Työtä aloitettiin keväällä ja siihen liittyen on osallistettu kulttuuritoimijoita ja kuntalaisia. Lasten kulttuuria on edistetty opetussuunnitelman mukaisesti kulttuurilaukka-ohjelman puitteissa sekä järjestetty kaikille avoimia kulttuuritapahtumia, mm. jouluseikkailu ja Sararanta Raikuu kesän avaustapahtuma.

Vapaa-ajan tilojen tarjoaminen on yksi vapaa-aikatoimien tärkeistä tehtävistä. Vapaa-aikapalvelui-

den jakamalla vakiovuoroilla kunnan liikuntasaleissa oli 248 käyttövuoroa viikossa ja kuntosaleilla yli 19 000 käyntikertaa vuoden aikana. Nuorisotaloilla kirjattiin 7300 käyntikertaa. Luku on yli 2400 enemmän kuin vuonna 2021. Lisäksi Liikkuvaan Nuorisotyöhön, koulunuorisotyöhön, K12-toimintaan, pienryhmätoimintaan sekä verkkonuorisotyöhön kirjattiin yli 3900 kohtaamiskertaa. Multamäen leirikeskuksessa pidettiin vuoden aikana 30 leiriä. Leiriläisten määrä oli 523 henkilöä, mikä on edelleen hieman pienempi määrä kuin normaalivuosina ennen korona-aikaa. Multamäen leirikeskus oli käytössä yhteensä 190 päivänä. Covid 19 vaikutti vielä kevään 2022 varauksiin ja peruutuksiin. Leppäveden liikuntapuiston kehittämistä jatkettiin ja siellä käynnistyi yleisurheilu- ja tenniskenttien pohjatyöt. Koulunmäen lähiliikuntapaikkaa rakennettiin ja syksyllä 2022 sinne valmistui skeittipaikka.

Työpajatoiminta jatkui Vattipajalla Rokkakan-kaalla ja Lievestuoreella. Vuonna 2022 Vattipajalla oli valmentautujia yhteensä 177, joista 61 oli nuoria. Nuorten työpajatoimintaan saatiin rahoitusta aluehallintovirastolta. Vattipajalla tehdään tiivistä yhteistyötä työllisyysyksikön kanssa, ja suurin osa pajan valmentautujista tulee työllisyysyksikön kautta. Kesällä 2022 Nuorten startti siirtyi työllisyysyksiköltä vapaa-aikapalveluille.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Vapaa-aikapalveluiden henkilöstön määrä toteutui suunnitellusti vuonna 2022 kokoaikaisten työntekijöiden osalta. Osa-aikaisten työntekijöiden ja sijaisten määrä oli suunniteltua pienempi ja tarvetta olisi ollut enemmän.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus (Laukaan HyPe) sovittaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat palvelut hallintokuntarajat ylittäen. Tavoitteena on tarjota ja kehittää saavutettavia ja oikea-aikaisia palveluja matalalla kynnyksellä ja asiakaslähtöisesti.

HyPe yhteensovittaa muun muassa lääkärin ja psykiatrisen sairaanhoitajan, neuvolan, varhaisen tuen asiantuntijan, nuorisotyön, nuorten aikuisten sosiaalityön, opiskeluhoollon, perheneuvolan ja lapsi- ja perhetyön palveluja. Työtä toteutetaan eri muodoissa: yksilötyönä, pienryhmätoimintana, vertaisryhminä, perhevalmennuksina, parisuhteen tuen työmuotoina, avoimina teemailtoina ja muina tilaisuuksina/tapahtumina perheille ja nuorille.

Palveluja on vuonna 2022 tuotettu monialaisessa ja -ammattillisessa verkostoyhteistyössä pääasiassa Laukaan kunnan sivistys- ja perusturvapalvelujen, Keski-Suomen seututerveyskeskuksen, Laukaan seurakunnan ja kolmannen sektorin, kuten MLL, kanssa. Palveluja tuottaa myös Jyväskylän seurakunnan perheasiainneuvottelukeskus.

Merkittävin tulosityksikköä koskeva muutos on vuonna 2022 ollut toimitilan siirtyminen uusiin tiloihin Kirkonkylän koulun viereen. Toimintaa päästiin käynnistämään uusissa tiloissa lokakuusta alkaen. Samoissa tiloissa toimii myös Kirkonkylän nuorisotilat sekä Ukrainasta paenneille lapsille perustettu valmistavan perusopetuksen ryhmä.

Vuotta on värittänyt myös Keski-Suomen hyvinvointialueen valmistelutyö. Perhekeskustoiminnan kehittämistä ja organisoitumista on tehty monissa eri työryhmissä.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Laukaan kunnan lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikössä ovat vuonna 2022 työskennelleet opiskeluhoollon kuraattorit ja koulupsykologit, etsivät nuorisotyöntekijät, erityisnuorisotyöntekijä, varhaisen tuen asiantuntija sekä toimintaa koordinoiva yksikön palvelupäällikkö. Lisäksi vuoden aikana tulosityksikössä on työskennellyt kaksi hanketyöntekijää, joiden työ on kohdentunut erityisesti yhteisölliseen opiskeluhooltoon.

Tulosityksikön henkilöstöresurssi on vuonna 2022 ollut 13,52 henkilötyövuotta: vakituiset työntekijät 10,94 htv ja määräaikaiset 2,58 htv. Vakituisten työntekijöiden osalta resurssivajetta on ollut koulupsykologeissa. Loppuvuodesta kunnan neljästä vakituisesta koulupsykologin toimesta oli täytettyä

vain yksi. Vajetta paikattiin vuoden mittaan ostopalveluilla.

Lisäksi HyPen tulosityksikön budjettiin on vuonna 2022 sisältynyt Laukaan kunnan ja seurakunnan yhteisen kasvatussihteerin työtä, johon on kuulunut myös Vihtavuoren yläkoulun kuraattoripalvelut.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelma-vuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
VARHAISKASVATUS Elinvoima ja kilpailukyky: Laadukkaiden varhaiskasvatuspalvelujen säilyttäminen Sähköisten palvelujen ja sähköisen asiainnin kehittäminen. Hyvinvoiva, osaava henkilöstö laadukkaan palvelun tuottajana. Hyvinvointi: Inklusiivisen toimintakulttuurin edellytykset, toteuttaminen ja johtaminen. Lapselle järjestetään tarkoituksenmukaista kasvun ja oppimisen tukea hetimituen tarpeen ilmetessä. Esiopetuksen	Laadullinen ja määrällinen arviointi erilaisten arviointikyselyjen avulla osana palvelujen kehittämistä. Palveluntarpeiden ja asiakasmäärien seuraaminen. Henkilöstölle toteutettavat vuosittaiset kehityskeskustelut ja kyselyt. Yksikkökohtainen ja kunta-kohtainen toiminta- ja kehittämissuunnitelma ja niiden arviointi. Hyvinvointipalveluiden laatua ja määrää mittaavat kyselyt, indikaattorit ja tutkimukset, asiakaslaute, systemaattinen itsearviointi, toteutuneet yhteistyömuodot sekä yhteistyöpalaverit.	Lähtötaso: Varhaiskasvatuspalvelujen riittävyys on ollut ajoittain haasteena. Tavoitetaso: Palvelujen tarve ja järjestämistapa ovat tarvetta vastaavalla tasolla. Lähtötaso: Toimivat peruspalvelut. Tavoitetaso: Käyttäjälähtöiset, tarpeen mukaiset, yhteistyössä kehitettävät ja kustannustehokkaasti järjestetyt palvelut. Yhteiset toimintamallit, uusia kehittämishankkeita. Digitaalisen palvelun kautta tavoitettavuuden ja tehokkuuden lisääminen.	Palvelun tarvetta on seurattu tarkoin ja määrän pienenemiseen tai kasvuun on reagoitu välittömästi. Sähköisiä palveluja on kehitetty työtä tukevien ja tehostavien järjestelmien avulla. Palveluja on sähköistetty työn sujuvoittamiseksi. Henkilöstölle on järjestetty täydennyskoulutusta työn tueksi ja kehittämiseksi. Inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämiseen on panostettu koulutuksella sekä riittävällä resursoinnilla. Käynnissä olevat hankkeet ovat tarjonneet tukea toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä resursoinnille.

ja nivelvaiheyhteistyön kehittäminen. Luonto ja elämykset: Lähellä olevaa luontoa hyödynnetään kestävästi peruspalveluita järjestettävissä	Kehittämissuunnitelmaan kirjattujen konkreettisten toimenpiteiden toteuttaminen ja koonti. Asiakaspalauteet ja kyselyt. Toimintasuunnitelmat ja niiden arviointi.	Lähtötaso: kestävän kehityksen ja luonnonläheisen tavoitteet ovat osa varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelua ja arkea. Tavoitetaso: kestävän kehityksen tavoitteet ja luonnossa liikkuminen	Varhaiskasvatuksen toiminnan yhtenä pedagogisena painopistealueena on luonto- ja liikuntakasvatus. Ne ovat näkyneet päivittäisessä toiminnassa lähiliikuntapaikkojen ja luonnon hyödyntämisenä. Luontoa hyödynnetään laajasti oppimisympäristönä ja esimerkiksi tapahtumien järjestämisessä.
PERUSOPETUS Elinvoima ja kilpailukyky Sivistyspalvelujen monipuolisuuden takaaminen huomioiden asiakkaiden eri palvelujen tarpeet. Oikein mitoitettu palveluverkko Sähköisten palvelujen ja sähköisen asiainkehittämisen. Hyvinvoiva, osaava henkilöstö laadukkaana palvelun tuottajana.	Laadullista ja määrällistä arviointia toteutetaan erilaisten arviointikyselyjen avulla osana palvelujen kehittämistä. Palvelutarpeen seuranta alueellisella tasolla ja kasvaviin tarpeisiin vastaaminen tarvittaessa poikkiallinnollisesti Palveluntarpeiden ja asiakasmäärien seuraaminen. Henkilöstön saatavuuden, työhyvinvoinnin ja osaamisen kehittäminen.	Lähtötaso: Sivistyspalveluiden tarjonnan riittävyys on ollut paikotellen haasteena erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Tavoitetaso: Palveluntarve ja järjestämistapa on tarvetta vastaavalla tasolla Toimialakohtaiset itsearviointijärjestelmät, asiakas- sekä työntekijäkyselyt, osallistumisen tutkimustoimintaan ja kehittämishankkeisiin jotka tukevat perustehtävän hoitamista tai parantavat edellytyksiä siihen. Lähtötaso: Sähköiset palvelut ovat kehittyneet, mutta systemaattista tietoa käytössä olevista palveluista, ja kehittämisen edellytyksistä ei ole kerätty. Tavoitetaso: palveluissa hyödynnetään sähköisiä palvelumuotoja aina	Palveluverkkosuunnittelu on perusopetuksen osalta käynnissä. Opetuksen määrää ja oppilaiden tukea on järjestetty tarpeen mukaan. Jatkossa palvelua joudutaan keskittämään enemmän, johtuen näkyvissä olevasta syntyvyyden laskusta. Perusopetuksen suorittamisaste, koulupudokkuus ja koulu-poissaolot ovat seurannassa, ja niihin on luotu seurantajärjestelmät. Koulut toteuttavat itsearvioinnin systemaattisesti lukuvuosisuunnitelman arvioinnin muodossa. Koko henkilöstö on osallistunut työhyvinvointikyselyyn, ja sen pohjalta on tehty yksikkökohtaiset työyhteisön kehittämissuunnitelmat. Perusopetuksessa on toteutettu yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa vuonna 2022 yhteistyöhanke, jossa panostettiin erityisesti koulujen henkilöstön hyvinvoinnin seurantaan ja parantamiseen. Lisäksi yhdellä koululla aloitettiin vuonna 2022 yhteishanke

Hyvinvointi <i>Inklusiivisen toimintakulttuurin edellytykset, toteuttaminen ja johtaminen</i> <i>Lapsille järjestetään tarkoituksenmukaista kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.</i> <i>Esiopetuksen ja nivelvaiheen yhteistyön kehittäminen.</i> <i>Kolmiportaisen tuen toteutumisen vahvistaminen ja inklusioperiaatteen noudattaminen.</i> <i>Sivistyspalvelut tarjoaa opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia monipuolisesti</i>	<i>Hyvinvointipalveluiden laatua ja määrää mittaavat kyselyt, indikaattorit ja tutkimukset, asiakaspaute, systemaattinen itsearviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.</i>	<i>kun se on palvelun järjestämisen kannalta perusteltua, järjestelmät on koordinoitu päällekkäisyyksien minimoimiseksi, asiakkaat ja käyttäjät osaavat käyttää järjestelmiä, ja ne tarjoavat palvelun järjestäjälle päätöksen- ja toiminnan suunnittelun pohjaksi tietoa.</i> Lähtötaso: Toimivat peruspalvelut. Tavoitetaso: Käyttäjälähtöiset, tarpeen mukaiset, yhteistyössä kehitettävät ja kustannustehokkaasti järjestetyt palvelut. Yhteiset toimintamallit, uusia kehittämishankkeita. Digitaalisen palvelun kautta tavoitettavuuden ja tehokkuuden lisääminen.	<i>henkilöstöhallinnon kanssa työkyvyn sähköisen työkalun kehittämiseksi.</i> <i>Wilman käyttöä sähköisessä asiainnissa on lisätty. Kouluun ilmoittautuminen on vakiinutunut toteuttavaksi Wilman kautta, ja työn alla on koulukuljetus- ja avustushakemusten saaminen sähköiseen muotoon.</i> <i>Vuoden aikana luotiin poissoloihin puuttumisen malli, koulutettiin henkilöstö sen käyttämiseen ja saatiin järjestelmä, jolla systemaattisesti seurataan poissaolojen kertymistä oppilailla, puututaan niihin, ja saadaan myös kokonaisvaltaisemmin tietoa poissaoloista, niiden syistä ja toimivista puuttumisen tavoista.</i> <i>Lähtökohtana perusopetuspalveluissa on inklusiivinen toiminta, silloin kun se on lapsen etu, ja toiminta pystytään järjestämään kokonaisuus huomioiden tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti. Laukaan kunnan perusopetuspalvelut on järjestetty niin, että indikaattorit osoittavat hyvinvoinnin olevan esim. kouluterveyskyselyn perusteella verrokkeihin verrattuna hyvää tasoa, ja opetuksen järjestämiseen käytetyt kustannukset ovat verrokkeihin verrattuna matalat.</i> <i>Esiopetuksen ja perusopetuksen nivelvaiheen yhteistyötä on edelleen kehitetty yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa.</i> <i>Laukaan kunta on ollut aktiivisesti mukana perusopetuksen harrastamisen Suomen mallin toteuttami-</i>
---	---	---	---

koko lapsi- ja aikuisväestölle. Luonto ja elämykset Lähellä olevaa luontoa hyödynnetään kestävästi peruspalveluita järjestettävässä.	Toimialakohtaisissa toimintasuunnitelmissa huomioidaan luonnon hyödyntäminen opetuksessa, kasvatuksessa ja muussa peruspalvelussa.	Lähtötaso: kestävän kehityksen tavoitteet ovat osa sivistyspalveluiden toiminnan suunnittelua ja arkea. Tavoitetaso: kestävän kehityksen tavoitteet	sessä. Koulujen yhteydessä tarjotaan lapsille ja nuorille harrastusmahdollisuuksia ja kerhotoimintaa tämän rahoituksen turvin. Kouluissa annetaan opetussuunnitelman mukaista opetusta, toteutetaan retkiä ja muuta toimintaa lähellä olevaa luontoa hyödyntäen ja kestävästi. Kestävä kehitys on keskeinen osa opetussuunnitelman eri osa-alueita.
Toisen asteen koulu- Elinvoima ja kilpailukyky, hyvinvointi 1) Tarjoamme lämmينhenkisiä ja kannustavia kohtaamisia niin opiskelijoille kuin opettajille lukion arjessa. 2) Työyhteisömme on rohkaiseva, myönteinen ja työntekijöitä arvostava.	1) Opiskelijoiden palautekyselyt (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kyselyt). 2) Opettajien vuosittainen työhyvinvointikysely (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kysymykset	1) Tavoitteeseen pyritään mm. tarjoamalla opiskelijoille yliopiston tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta vuosittain. Opettajat osallistuvat vastaavaan koulutukseen lv 2021-22. 2) Tavoitteeseen pyritään kaikissa kohtaamisissa lukion arjessa.	1) Kouluyhteisön lämmينhenkisyydestä ja kannustavuudesta on saatu palautetta lukuisissa lukuvuoden aikana kerätyissä oppiainekohtaisissa kyselyissä. 2) Tavoitteen toteutumisesta voidaan tehdä päätelmiä kyselyn perusteella mm. seuraavasti: Opettajat kokevat oman työnsä erittäin arvokkaana ja merkityksellisenä Laukaan lukiossa (4,7/5), he voivat vaikuttaa työtään koskeviin asioihin (4,2/5) ja että työyhteisössä vallitsee luottamuksellinen ilmapiiri (4,1/5). Lisäksi opettajat kokevat esihenkilön innostavaksi ja kannustavaksi työyhteisössään (3,6/5).
Kansalaisopisto Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä aikuisiin ali-edustetut ryhmät huomioiden	Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot	Lähtötaso: Systemaattinen kurssiarviointi ja asiakaspalautteen koostaminen käynnistettiin loppuvuodesta 2021 Tavoitetaso: Asiakaspalautteen ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään seuraavan lukuvuoden	Tavoite toteutui täysin: Asiakaskysely toteutettiin keväällä 2022, tulokset koostettiin ja niitä hyödynnettiin lv 2022-2023 opinto-ohjelman suunnittelussa.

Kansalaisopisto tarjoaa opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia monipuolisesti koko aikuisväestölle	Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.	ja opinto-ohjelman suunnittelussa. Lähtötaso: Monipuolinen kurssitarjonta eri ainealueissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnasta tiedottaminen olemassa olevissa tiedotuskanavissa. Tavoitetaso: Monipuolinen kurssitarjonta, jossa hyödynnetty aiempaa kohdennettumpaa arviointia ja tiedottamista. Kohdennetun tiedottamisen ja yhteistyön kehittämisen myötä huomioidaan aiempaa paremmin aikuisväestön erityistarpeita.	Tavoite toteutui täysin: Opinto-ohjelmassa oli tarjolla laajasti erilaisia kursseja eri ainealueissa ja eri puolilla Laukaata. Erityistarpeita huomioitiin tarjoamalla opinto-ohjelmassa toiveiden mukaisia kursseja mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tarjolla oli riskiryhmiä ajatellen etäkursseja koronapandemian edelleen jatkuessa.
Kestävän kehityksen mukaisten toimintatapojen ylläpitäminen ja vahvistaminen	Kehittämissuunnitelmaan kirjattujen konkreettisten toimenpiteiden toteuttaminen ja koonti	Lähtötaso: Toteutetaan kehittämissuunnitelmaan kirjattuja konkreettisia toimenpiteitä, joilla ylläpidetään ja vahvistetaan kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja resursseja huomioiden. Tavoitetaso: Toteutetaan ja arvioidaan suunnitellut kestävä kehitys edistävät toimenpiteet ja kirjataan ne vuoden 2022 toimintakertomukseen.	Tavoite toteutui täysin: Kurssitoimintaa on toteutettu ekologisesti (esim. tilat, laitteet, materiaalien käyttö ja kierrätys) mahdollisuuksien mukaan. Erityisesti taiteen perusopetuksessa on opetettu lapsille ja nuorille ympäristövastuullista toimintaa. Kehittämissuunnitelmaan kirjatut tavoitteiden toteutumista arvioitiin kesäkuussa 2022 henkilöstön kehittämispäivässä.
Kirjasto kehittämissuunnitelmassa vuositavoitteet 2023			

<i>Huolehditaan, että tiedottaminen ja markkinointi tavoitavat laajasti asiakkaat.</i> <i>Otetaan vuosittainen tiivis asiakaskysely käyttöön.</i> <i>Tarkastetaan oman varastokokoelman muodostuksen periaatteet.</i> <i>Uusitaan Leppäveden lähikirjaston sisustus ja saatetaan olosuhteet kuntoon</i> .			<i>Laadittiin kirjaston ulkoisen viestinnän suunnitelma.</i> <i>Asiakaskysely toteutettiin ensimmäisen kerran tammi-helmikuussa 2023.</i> <i>Työ valmistuu vuonna 2023.</i> <i>15.000 euron investointiraha riitti sisustus- ja sähkösuunnitelman laatimiseen sekä kalustehankintojen aloittamiseen. Hanke viedään vuonna 2023 loppuun 30.000 euron investointirahalla.</i>
Vapaa-aika Elinvoima ja kilpailukyky: <i>Sähköisten palvelujen ja viestinnän kehittäminen.</i>	<i>Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä järjestö- ja yritysysteistyötä.</i> <i>Monipuoliset viestintäkanavat palveluista tiedottamiseen, palautteen keräämiseen sekä asukkaiden osallistamiseen.</i>	<i>Arviointikyselyt ja asiakaspalautteet.</i> <i>Palautepalvelun käyttömäärät.</i> <i>Nettisivujen ja some-kanavien kävijämäärät.</i> <i>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat ja niiden arvioinnit.</i>	<i>Vuonna 2022 otettiin käyttöön TIMMI-tilavarausjärjestelmä. Kaikki liikuntatilat varaukset tehdään TIMMIN kautta.</i> <i>TIMMI-koulutuksia järjestettiin seuratoimijoille ja kuntalaisille syksyllä 2022 ja sen käyttöönotto on sujunut hyvin ja palaute ollut positiivista. Edelleen tarjotaan tukea myös puhelimitse ja sähköpostitse tilojen varaamiseen liittyen.</i> <i>Lisäksi Hellewin käyttöä sähköisenä ilmoittautumisjärjestelmänä ja tilastointiin on laajennettu eri kohderyhmiin.</i>

Hyvinvointi: Laadukkaat ja monipuoliset vapaa-ajan palvelut	Laadukkaat ja helposti käytettävät liikuntaolosuhteet. Monipuolinen nuorisotyö. Uutta kulttuuritarjontaa. Aktivoivat työpajapalvelut.	Säännöllinen seuranta ja arviointi asiakastytyväisyyskyselyjen ja henkilöstölle suunnattujen kyselyjen avulla. Kunnossapitosuunnitelmat ja peruskorjaustarpeiden kartoittaminen. Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset. Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät. Asiakaspalaute, toteutuneet yhteistyömuodot, kehittämishankkeiden määrä.	Palautepalvelun kautta tulee runsaasti palautetta ja niihin vastataan ja viedään mahdollisuuksien mukaan eteenpäin. Monipuoliseen viestintään on panostettu ja kunnan nettisivut ja vapaa-aikapalveluiden some on otettu työntekijöiden toimesta aktiiviseen käyttöön tiedotuskansana. Kuntalaisia on osallistettu erilaisiin työpajoin ja palautekyselyin toiminnan kehittämiseen (mm. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen työpajat, maastopyöräreitti-hankkeen esittelypaja, Kesänavauksetapahtuman nimikilpailu, seurojen yhteistyöpalaverit jne) Palveluista ja tiloista on mahdollista antaa helposti palautetta ja niiden saavutettavuutta on kehitetty mm. lisäämällä palveluista ja tiloista tiedottamista. Kunnossapito- ja huoltotarpeita on kartoitettu ja aloitettu tekemään tarvittavia toimenpiteitä resursien sallimissa rajoissa. Tilojen ja palveluiden kävijämääriä seurataan ja tilastoidaan. Kävijämäärät ovat toteutuneet tavoitteiden mukaisesti, uusien tilojen ja laadukkaiden palveluiden myötä jopa yli odotusten. Yhteistyömuotoja kehitettiin ja tuettiin kolmannen sektorin toimintaa mm. järjestämällä seuroille suunnattuja koulutuksia, tapahtumayhteistyötä ym. Kehittämishankkeita on 6, joista kolmevuotinen Liikkuva Laukaa-hanke päättyi vuoden 2022 lopussa.
Luonto ja elämykset:	Ylläpidetään ja kehitetään olemassa olevia reitistöjä	Asiakaspalauteet ja kyselyt.	

Monipuoliset ulkoilu-reitistöt ja mahdollisuudet vapaa-ajan harrasteisiin luonnossa	sekä kota- ja laavuverkoston. Päivitetään karttatarjontaa. Parannetaan reitien opastuksia. Vastataan kysyntään ja monipuolistetaan luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia	Reittien kävijämäärät. Kunnossapitosuunnitelmat ja peruskorjaustarpeiden kartoitukset. Tapahtumien määrä	Liikuntaolosuhteita on kehitetty mm. aloittamalla ulkoilureittien karttojen ja opasteiden uusimista. Reittien kävijämäärien mittaaminen Mustavuoren alueella ja kävijämittareiden suunnittelu jatkossa myös muihin kohteisiin. Ulkoilutapahtumia järjestettiin eri puolilla Laukaata (15x eri kohderyhmille suunnattuja)
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus HyPen verkoston ja sidosryhmien yhteistoiminnan ja sen rakenteiden selkiyttäminen ja lujittaminen, toiminnan arvioinnin kehittäminen ja palvelujen oikeanlainen kohdentaminen/resurssointi sote-uudistus huomioiden. Digitaalisten palvelujen kehittäminen osana toiminnan kokonaisuutta. Asiakaslähtöinen ja tarveperustainen	Asiakaspalaute, kyselyt. Asiakasmäärät. Koulujen arviointikertomukset, vuosikertomus, tilinpäätös ja opiskeluhoollon ohjausryhmän arviointityö. Työntekijäpalautteet, kehityskeskustelut.	Lähtötaso: Toimijaverkosto ja toiminnot vaikiintuneita, palvelurakenteen kuvaus käytössä. Vaikuttavuuden arviointi osin hankalaa, koska vaikutukset näkyvät viiveellä. Palvelujen vaikuttavuutta on arvioitu, palvelujen kohdentamista ja resurssointia kehitetty. Tavoitetaso: Palvelujen vaikuttavuutta arvioidaan jatkuvasti, palveluja kohdennetaan ja resurssoidaan oikein. Yhteistyö toimijaverkostossa sujuvaa. Rakenteet sote-uudistusta varten selkiytyneet ja yhteisistä käytänteistä eri toimijoiden kesken sovittu. Pystytään turvaamaan laadukkaat ja monipuoliset lasten, nuorten ja perheiden palvelut ja myös uusia digitaalisia palveluja hyödynnetään.	Tavoite toteutunut osittain. Määritettyjä mittareita käytetty. Asiakaspalautetta kerätty ja erilaisia kyselyjä tehty, erityisesti kouluyhteistyössä. Palvelujen vaikuttavuuden arviointia osin, perustuu lähinnä kerättyihin asiakaskokemuksiin ja asiakasmäärien seurantaan. Etsivässä nuorisotyössä käytössä sosiaalisen vahvistumisen Sovarimittari. Perhekeskustoiminnan hyviä vaikuttavuusmittareita kaivataan edelleen. Palveluja ja resursseja kohdennettu erityisesti opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluihin: 1 kuraattori lisää ja 4. psykologitoimen täyttölupa. Psykologirekrytoinnit eivät ole onnistuneet, resurssivaje. Seututerveyskeskus rekrytoi HyPeen 3. psykiatrisen sairaanhoitajan. Rakenteet ja palvelut säilyneet ennallaan, hyvinvointialueen valmistelutyö kesken. Digitaalisten lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämistä tehty yhteistyössä hyvinvointialueen valmistelutyöryhmien kanssa. Kehitetty myös kuraattorin diginurkkaa ja koulujen hyvinvointityön vuosikelloa yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

palvelujen kohdentaminen. Asukkaiden ja asiakkaiden osallistaminen palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteutukseen. Painotus varhaisessa tuessa, erityisesti vanhemmuuden tuki. Myös lasten ja nuorten hyvinvoinnin ennalta ehkäisevä tuki. Oikeanlainen ja oikea-aikainen oppilaan/opiskelijan hyvinvoinnin tuki, koronapandemiasta palautuminen, koulunuorisotyön edelleen kehittäminen opiskeluhoitotyön tueksi, riittävät resurssit, tarkoituksenmukainen priorisointi.	Asiakaskyselyt/-palautteet. Lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon kustannukset, sijoitettujen lasten määrä, kouluterveyskyselyn tulokset, henkilöstön kehittämispäivien yhteenvedot. Lapset puheeksi –menetelmän käyttö. Oppilasmäärä ja koulujen määrä suhteessa kuraattori/psykologi vrt. suositukset. Oppimisvalmius- tutkimusten jono. Oppilashuollon kyselyjen tulokset, kouluterveyskyselyn tulokset, lakisääteisten aikamääreiden ylitysten seuraaminen, kirjaamisen ajantasaisuus. IPC-menetelmän käyttö.	Lähtötaso: Tarjotaan erilaisia tarveperustaisia, ennalta ehkäiseviä palveluja ja toimintaa. Tehdään kuitenkin paljon korjaavan vaiheen työtä. Asukkaita/asiakkaita osallistetaan kehittämiseen ja toiminnan toteuttamiseen satunnaisesti. Koronapandemian myötä tarve erilaisille mielenterveyttä tukeville palveluille kasvanut. Tavoitetaso: Tarjotaan tarveperustaisia, oikeita ja oikea-aikaisia palveluja oikeanlaisin ja riittävin resurssein. Vanhemmuuden tukea tarjotaan monialaisessa ja –ammattillisessa yhteistyössä. Toimintaa kohdennettu entistä vahvemmin ennalta ehkäisevään työhön. Asukkaiden ja asiakkaiden osallistaminen palvelujen ja toiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen on systemaattista. Lähtötaso: Opiskeluhoollon palveluille paljon tarvetta. Koronapandemia lisännyt tarpeita. Tutkittavien asiakkaiden määrä kasvussa. Koulupsykologityössä oppilas-/opiskelijamäärät suosituksia suuremmat per psykologi.	Tavoite toteutunut osittain. Ennalta ehkäisevät palvelut ja avoin toiminta lisääntyneet loppuvuotta kohden: perhekerho ja perhevalmennus Hypellä, kouluilla harrastuspäivät, jalkautuva nuorisotyö, nepsy-toiminnan kehittäminen ja hyvinvoinnin vuosikellon käyttöön-otto. Palveluja kohdennettu tarveperustaisesti ja resursseja osin vahvistettu. Palveluohjausta, neuvontaa ja tiedotusta perheille läpi vuoden. Toimijayhteistyössä esimerkiksi Joulupuu-keräys lasten ja nuorten hyväksi, Järjestöillat Hypellä. Pikkulapsiperheiden tuen tarve näkyy neuvoloissa – edelleen vahvistettava varhaisemman vaiheen tukea. Varhaisen tuen asiantuntijatyössä painotus ollut varhaiskasvatuksen ja alakoulujen henkilöstön hyvinvoinnin tuessa. Aloitettu varhaisen tuen tiimimallin kehittämistyötä. Lapset puheeksi –menetelmäkoulutusta varhaiskasvatuksessa, menetelmä käytössä osin. Asukkaiden/asiakkaiden osallistaminen kehittämiseen ja toiminnan toteuttamiseen ei vielä systemaattista. Tavoite toteutunut osittain. Asettettuja mittareita käytetty ja seurattu. Kuraattoriresursssia vahvistettu ja loppuvuonna koulualuejako muutettu mitoitusta vastaavaksi. Koulupsykologiresursssia ei riittävästi, tutkimusjonot kasvaneet. Opiskeluhoollon palveluja tuettu esimerkiksi jalkautuvan nuorisotyön ja psykiatristen sairaanhoidtajien avulla. IPC-menetelmä otettu käyttöön.
---	--	--	--

Hyödynnetään luontoa lasten, nuorten ja peheiden hyvinvointia tukevana ympäristönä.	Toteutuneiden tilaisuuksien/tapahtumien ja niihin osallistuneiden määrä. Asiakaskyselyt. Työntekijäpalautteet.	Tavoitetaso: Opiskelu- huollon tukea tarjotaan oikea-aikaisesti, riittä- vin resurssein, tiiviissä yhteistyössä muun pal- veluverkoston kanssa. Lähtötilanne: Luonto- ympäristöä hyödynne- tään osin asiakastyössä, ei kuitenkaan syste- maattista. Tavoitetaso: Luontoym- päristön käyttö lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävässä työssä on laajentunut koko toimijaverkos- tossa.	Tavoite toteutunut osittain. Luontoympäristön hyödyntäminen vahvistunut mutta edelleen on kehitettävää. Siimes-taide- ja luontoaistimustila pilottikäytössä HyPen toimitilalla joulukuusta 2022 alkaen Koske-yhteistyössä.
--	---	--	---

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sivistyspalveluiden toimintakate talousvuonna 2022 ylittyi 637.000 eurolla (101,4%). Sivistyslautakunnan toimintakulut ylittyivät 726.000 eurolla budjetoidusta (101,4 %) ja tuloja tuli 89.000 euroa arvioitua enemmän (102,5 %). Euromääräisesti merkittävimmät poikkeamat olivat vapaa-aikapalveluiden toimintakatteen alitus 103.000 euroa ja perusopetuksen toimintakatteen ylitys 710.000 euroa.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden toimintakate ylittyi 30.731 eurolla. Syynä tähän oli hallinnon henkilöstökulujen lisäys, joista lomapalkkavelan osuus noin 11.000 euroa, henkilöstön lisäresurssin palkkaaminen noin 8.200 euroa, vakituisen henkilöstön palkkakustannusten yleiskorotuksista ja kokouspalkkioista johutuva ylitys noin 11.000 euroa.

Varhaiskasvatus

Vuonna 2022 lapsia arvioitiin olevan varhaiskasvatuksen piirissä yhteensä 1100 lasta. Vuoden 2022 lopussa lapsia oli yhteensä 1027 eli hieman arvioitua vähemmän. Lasten määrä vaihtelee vuoden aikana ja keväisin lapsia on varhaiskasvatuspalvelujen piirissä eniten.

Toimintatuotot

Varhaiskasvatuksen toteutunut toimintakate vuonna 2022 oli 13.306.158 euroa. Toimintakate oli noin 60.000 euroa alle arvioidun. Lokakuussa 2022 tehtiin talousarviomuutos, jossa varhaiskasvatuksen toimintakuluista vähennettiin 451.000 euroa. Vähennykset kohdentuivat palvelurahamenoihin, ostopalvelumenoihin ja kotihoidon tukeen, jotka arvioitiin kertyvän pienempinä vuonna 2022.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot toteutuivat vuonna 2022 kaikkiaan yli arvioidun. Syynä tälle olivat valtion myöntämät hanke- ja avustustuotot,

jonka lisäksi varhaiskasvatusmaksuja kertyi yli arvioidun.

Päivähoitomaksut

Varhaiskasvatuksen maksutuottoja kertyi noin 71.000 euroa yli arvioidun, yhteensä 571.085 euroa. Syynä tälle oli perheiden työllistyminen koronajan jälkeen joka näkyi sekä varhaiskasvatuksen maksutuottojen lisääntymisenä, että lisääntyneinä palveluntarpeina.

Kotikuntakorvauksia kertyi miltei arvioitu määrä, yhteensä 108.580 euroa. Kotikuntakorvaukset koostuvat muille kunnille myytyjen varhaiskasvatuspaikkojen laskutuksesta.

Hankkeet ja avustukset

Hanke- ja avustustuottoja kertyi kaiken kaikkiaan vuonna 2022 yhteensä 520.790 euroa. Tämä oli reilusti yli arvioidun, sillä arvioitu määrä oli 100.000 euroa. Tämä johtui siitä, että kaikkia haettavissa olevia hankkeita ei ole ollut tiedossa talousarvion laadinta-aikaan vaan ne ovat avautuneet hakuun yksitellen vuoden 2022 aikana. Avustuksista jaksotettiin vuodelle 2023 yhteensä 312.651 euroa, koska osa avustusten käyttöajasta ja-tarkoituksesta kohdentuvat vuoden 2023 talousarvioon.

Muita tuottoja kertyi esimerkiksi sisäisistä myyntituotoista tai palkkatuesta.

Toimintakulut

Henkilöstökulut ylittyivät yhteensä 376.451 euroa. Merkittävin syy ylitykselle oli määräaikaisen henkilöstön palkkaaminen kesken toimintavuoden. Kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja oli tarpeen lisätä Kirkonkylällä, Vihtavuorella, Lievestuoreella ja Vehniällä. Lisäksi Leppävedellä aloitti varhaiskasvatuksen kerhotoiminta toiminnan vuoden 2022 aikana yksityisen palveluntuottajan lopetettua toimintansa. Henkilöstön sairauspoissaolot erilaisten infektio- ja tautien vuoksi näkyivät vuoden 2022 taloudessa ja palkatun määräaikaisten sijaisten määrässä. Varhaiskasvatuksen ryhmissä oli myös määräaikaisesti palkattuja ryhmäavustajia.

Hankkeiden ja avustusten myöntämisen edellytyksenä ovat omavastuuosuudet näkyvät myös henki-

löstökuluissa ennakoiduttomina ylityksinä. Oma-vastuuosuuksia kertyi vuodelle 2022 yhteensä noin 83.000 euroa. Omavastuuosuuksilla katetaan hankkeelle asetetut myöntämisperusteet. Huomioitavaa on, että hankkeiden avulla varhaiskasvatuksen lapsiryhmiin pystyttiin osoittamaan merkittävä määrä välttämätöntä lisäresurssia vuoden 2022 aikana, joka olisi muutoin näkynyt merkittävänä ylityksenä henkilöstökuluissa.

Henkilöstön lomapalkkavelan osuus varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2022 osalta noin 100.000 euroa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön vuosilomia on siirtynyt toiminnan luonteen ja sairauspoissaolojen vuoksi myöhemmin pidettäväksi. Asiaan tullaan kiinnittämään erityistä huomiota talousarviovuonna 2023.

Palvelujen ostot alittuivat yhteensä 300.697 euroa. Suurimmat säästöt syntyivät palvelurahamenoista. Vuoden 2022 aikana tapahtui yksityisen varhaiskasvatuksen toiminnan päättymistä sekä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä kerhotoiminnassa. Syntyvää säästöä ennakoitiin talousarvionmuutoksen yhteydessä, jossa vähennettiin palvelurahamenoista yhteensä 341.000 euroa. Muutoin säästöä syntyi päiväkotien ruokakustannuksista yhteensä 63.633 euroa.

Avustukset toteutuivat muutetun talousarvion mukaan arvioidusti. Lokakuussa 2022 tehdyn talousarvionmuutoksen yhteydessä avustuksista karsittiin 40.000 euroa, koska kotihoidon tuella olevien lasten määrä oli ennakoitua pienempi.

Aineet, tarvikkeet, tavarat-tiliryhmän osalta säästöä kertyi yhteensä 35.678. Säästöt syntyivät pääasiassa suunnitelluista sääntötoimenpiteistä hankintojen minimoimiseksi. Tämän lisäksi osa hankinnoista jätettiin toteuttamatta säästötoimien vuoksi.

Muut kulut ylittyivät yhteensä noin 83.500 euroa. Ylitys johtui sisäisten vuokrien noususta ja uusien tilojen käyttöönotosta alueilla, joissa vuoden 2022 aikana perustettiin lisää varhaiskasvatuspaikkoja palvelun tarpeen kasvun myötä.

Esiopetusta on vuonna 2022 järjestetty tiiviissä yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Tilat ja toiminta

on suunniteltu ja jaettu yhdessä tarjoten lapsille samassa yhteydessä esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta lapsen ja perheen tarpeiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen toimintaa kehitettiin erilaisten koulutusten, yhteistyöryhmien ja verkostopalaverien muodossa. Kunnan esiopettajien säännölliset tapaamiset toteutuivat suunnitellusti Teams- yhteyden välityksellä. Esihenkilöille järjestettiin pedagogisia iltapäiviä, joissa käsiteltiin muun muassa esihenkilön toimintaa ammatillisuuden tukena sekä arvioinnin toteuttamista varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen tietovarantoon Vardaan on tallennettu tietoja Opetushallituksen aikataulun mukaisesti. Kansalliseen tietovarantoon on tallennettu tietoja varhaiskasvatustoimijoista, varhaiskasvatuksen toimipaikoista ja varhaiskasvatuksessa olevista lapsista sekä varhaiskasvatuksen henkilöstöstä.

Lapsen varhaiskasvatuksessa saamaa tukea ja tuen hallintopäätöstä koskeva lakimuutos astui voimaan 1.8.2022 alkaen. Tehostettua tai erityistä tukea saavien lasten määrä oli lähes sama kuin vuonna 2021. Varhaiserityiskasvatuksen kustannuspaikkojen henkilöstökulut ylittyivät johtuen lisähenkilöstön palkkaamisesta lapsiryhmien tarpeisiin nähden.

Varhaiskasvatukselle myönnettiin Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustusta kolmitasoisien tuen uudistamisen edistämiseen sekä pedagogisen johtamisen ja arvioinnin kehittämiseen vuosille 2022-2023. Molemmat hankkeet ovat tarjonneet ja mahdollistaneet henkilöstölle uusien työmenetelmien mallintamista, pedagogista tukea työhön ja lapsiryhmien työskentelyyn sekä esihenkilöille tukea yksikkökohtaiseen kehittämiseen.

Perusopetus

Perusopetuksessa annetun opetuksen määrää oli lisättävä. Erityisen tuen määrää oli lisättävä, oppilasryhmien pienentämiseen ja jakotuntien määrän lisäämiseen oli kohdistettava resurssia koko vuoden ajan, sekä koulunkäynninohjaajien määrää oli lisättävä.

Tuloja perusopetukseen kertyi 170.000 euroa ennakoitua vähemmän. Kotikuntakorvauksia saatiin n. 40.000 euroa alle arvioidun, ja lisäksi v. 2022 saatuja

toiminta-avustuksia siirrettiin vuodelle 2023 n. 140.000 euroa.

Hankerahoitusta saatiin ja käytettiin perusopetuksessa kuitenkin vuonna 2022 700.000 euroa. Rahoitus käytettiin opetuksen ja siihen suoraan liittyvän tukitoiminnan rahoittamiseen.

Tärkeimpänä hankerahoituksena olivat valtion koronavaikutusten kompensointiin tarkoitettu avustus, sekä opetuksellisen tasa-arvon edistämiseen osoitettu tuki, sekä koulujen kerhotoimintaan sekä oppilaiden harrastamiseen kohdennetut avustukset.

Suurimmat talousarvioylitykset syntyivät henkilöstökuluissa, joissa ylitystä oli yhteensä 514.000 euroa. Merkittävin osuus ylityksissä on erilaisilla sairauspoissaolojen sijaiskuluilla, joissa ylitystä syntyi sivukuluineen n. 300.000 euroa. Opetuksen järjestämisessä pyrittiin toimimaan niin, että sijaisuuksia aiheuttaneet muut poissaolot minimoitiin. Sijaisten palkkaaminen sairauspoissaoloihin on kuitenkin ollut välttämätöntä. Lisäksi pitkään jatkuneet poikkeukselliset koulunkäynnin muodot ovat aiheuttaneet kasvavan tarpeen koulunkäynninohjaajien määrän lisäämiselle, johon jouduttiin vastaamaan palkkaamalla ohjaajia lukuvuoden aikana. Lisäksi vuoden aikana käynnistettiin ukrainalaisten maahanmuuttajien valmistava opetus, jonka henkilöstökulut olivat n. 75.000 euroa. Nämä kustannukset kompensoidaan kunnille jälkikäteen valtionosuuslaskennassa. .

Palvelujen ostoissa ylitystä tuli n. 340.000 euroa, joka koostui pääosin koulukuljetusten lisääntyneestä tarpeesta. Talousarviovaiheessa myös kulujen ennakointia vaikeutti taustalla olleet kuljetusten kannalta poikkeukselliset koronavuodet. Lisäksi avustuksissa käyttämättä jäänyt 75.000 oli tarkoitettu ulkopuolisten palveluntarjoajien aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen. Sen kulut on kuitenkin kirjattu kuluksi palveluiden ostoissa ja näkyvät siellä osana ylitystä. Vuokrissa säästyi 231.000 euroa.

Toisen asteen koulutus

Laukaan lukion käyttötalouden toimintakate ylittyi 39.297 eurolla. Toimintakulut ylittyivät 47.991 eurolla. Toimintakulujen ylittymistä selittävät muun muassa ennakoimattomat laite, materiaali- ja erityisesti sijaisuuskustannukset henkilöstösivukuluihin.

Toimintatuottoja kertyi lukiolle 95.693 euroa. Tulon reipasta kasvua selittäviä avustuksia olivat Tuella hyvinvoiva oppija –hanke, Tietoa ja toivoa luukiolaisen tulevaisuuden suunnitteluun –hanke ja Luodaan hyvinvointia yhdessä –hanke.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toimintakate jäi noin 53.400 euroa taloussuunnitelmaa heikommaksi. Tämä johtui ensinnäkin siitä, että vuonna 2021 myönnetty Laatu- ja kehittämisavustus jäi jaksottamatta vuodelle 2022, jolloin hankkeen kulut 31.100 euroa näkyvät toimintavuoden toteumassa ainoastaan kuluina.

Toiseksi ukrainalaisten maksuttoman suomen kielen opetuksen toteuttamisesta aiheutui kuluja ja saamatta jääneitä maksutuottoja yhteensä noin 7.600 euroa. Kolmanneksi vuonna 2020 myönnetystä korona-avustuksesta aiheutui takaisinperintäkuluja n. 19.400 euroa. Summa näkyy toimintatuotoissa miinusmerkkisenä.

Varsinaiset toimintatuotot jäivät noin 13.300 euroa taloussuunnitelmaa heikommaksi. Kursseille osallistuneiden arvioitua vähäisempi määrä lukuvuonna 2021-2022 (koronan vaikutus) näkyi vielä kevätkauden 2022 kurssimaksutuotoissa. Lisäksi maksupalvelukoulutuksesta saatavat tuotot jäivät arvioitua pienemmiksi vähentyneen kysynnän vuoksi.

Kirjasto

Kirjastopalvelujen toteutunut toimintakate (985.000 euroa) alittui 1,3 % eli 13.000 euroa budjetoidusta. Toimintatuottoja kertyi enemmän kuin arvioitiin. Kulupuolella tuli eniten ennakoimatonta ja ylimääräistä menoa kirjastoauton korjauskuiluista.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden toimintakate oli 2.024.122 euroa. Toimintakate alittui talousarvioon verrattuna 103.417 eurolla. Toimintatuotot ylittivät talousarviossa esitetyt tuotot 86.139 eurolla. Toimintakulut olivat lähes talousarvion mukaiset, eli reilu 2,6 miljoonan euron budjetissa kulut alittuivat 17.278 eurolla.

Toimintakatteen alijäämä johtuu pääosin lisääntyneistä vuokratuloista. Uusien hyvien liikuntatilojen myötä niiden käyttö on lisääntynyt ennakoitua enemmän. Toimintakulujen osalta henkilöstöresurssit alitettiin noin 120.000 eurolla. Alitus johtuu pääosin toteutumattomista henkilöstökustannuksista ja toisaalta useiden hankkeiden toteuttamisesta kokonaan tai osittain ostopalveluna. Keväällä ja kesällä 2022 toimintaan ja palveluihin vaikutti vielä koronan aiheuttamat toimenpiteet, jolloin osa-aikaisten työntekijöiden ja liikunnan tuntiohjaukseen varattua resurssia jäi käyttämättä. Lisäksi päteviä sijaisia ei löytynyt, eikä laajempaa varahenkilöstöjärjestelmää ehditty ottaa käyttöön. Ostopalvelua käytettiin vuonna 2022 mm. erilaisten hankkeiden toteuttamiseen (mm. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, maastopyöräreitti-hanke, Liikkuva Laukaa-hanke) ja ulkoilualuetöiden toteuttamiseen. Ostopalvelut ylittyivät n. 100.00 euroa arvioidusta.

Aineet, tarvikkeet tavarat ylittyivät n. 58.000 euroa. Edellisvuonna erilaisia hankintoja tehtiin suunniteltua niukemmin ja sen takia välttämättömiä ostoja kertyi vuonna 2022 suunniteltua enemmän. Lisäksi kulujen ylitykseen vaikutti hintojen nousu.

Vapaa-aikapalvelut jakoi avustuksia 81.817,85 euroa. Uutena kohderyhmänä vapaa-aikapalvelut jakoi avustuksia myös kulttuurijärjestöille. Järjestöt hakivat avustuksia edelleen aiempia vuosia vähemmän, johtuen koronapandemian heikentämisestä toimintamahdollisuuksista ja tapahtumien järjestämisen vaikeudesta. Jäälajeille maksettu avustus maksetaan suoraan vuokratueksi jäähalliyhtiön myöntämille jäävuoroille, tuen määrä säilyi ennallaan.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toimintakate oli 701.807 euroa, mikä on budjetoituun vuosikatteeseen nähden 22.724 euroa (3,1 %) ylijäämäinen.

Henkilöstökulut olivat 56.176 euroa (7,8 %) arvioitua pienemmät, mikä selittyy vajailla henkilöstöresursseilla, erityisesti arvioitua pienemmällä koulupsykologien määrällä. Palvelujen ostot ylittyivät 13.093 eurolla (11,7 %) johtuen lähinnä hankituista opiskeluhoillon tutkimusten ostopalveluista. Muissa toimintakuluissa sisäiset rakennusten vuokrat ylittyivät 14.532 eurolla (34,7 %). Syynä on ollut muutto uuteen toimitilaan, joissa sisäisen vuokran osuus oli selkeästi arvioitua korkeampi. Käytävissä olevien, remontoitujen tilojen neliömäärä kasvoi vanhoihin tiloihin verrattuna yli 2,5-kertaisesti. Myös energiakulujen kasvu lisäsi vuokratuloja.

Tilikauden toteutuneet toimintatuotot olivat 145.445 euroa. Vaikka toteuma näyttää 7.455 euroa (4,9 %) alijäämää budjetoituun nähden, ovat tuotot toteutuneet hyvin. Toukokuussa 2022 tehdyssä sivistyspalvelujen talousarviomuutoksessa oli opiskeluhoillon henkilöstön laajentamiseen saatua valtionavustusta kirjattu 8.100 euroa liikaa (kirjattu 69.000 euroa, oikea avustus 60,900 euroa). Toteutuneet tuotot olivat virheellinen kirjaus huomioiden jopa hieman arvioitua paremmat. Tuotot ovat muodostuneet etsivän nuorisotyön, opiskeluhoillon henkilöstön laajennuksen ja sitouttavan kouluyhteistyön valtionavustuksista sekä Laukaassa opiskelevien ulkopaikkakuntalaisten käyttämien opiskeluhoitopalvelujen kotikuntalaskutuksesta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Hallinto

Hallintopalveluiden tuleva kehitys vaikuttaa tasaiselta. Muutokset tulevat enimmälti tulosyksiköiden muutosten kautta. Kun tuloyksiköt muuttavat ja kehittävät toimintaansa, vaikuttaa se heidän tuen tarpeeseensa. Tuki suunnitellaan yhteistyössä tulosyksiköiden kanssa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten lukumäärän kehitystä seurataan erityisen tarkasti tulevina vuosina. Syntyvyyden alenemisesta huolimatta, Laukaaseen muuttaa vuosittain lapsiperheitä ja etenkin alle 3-vuotiaiden osallisuusaste varhaiskasvatuspalvelujen piirissä on noussut viime vuosina. Pienten lasten varhaiskasvatuksen järjestäminen edellyttää myös suurempaa henkilöstöresurssia. Viime vuosina perheiden palvelutarpeet ovat myös kasvaneet ja vaihtelevat koko ajan johtuen vallitsevista olosuhteista ja työllisyystilanteista.

Varhaiskasvatuspalveluissa on tärkeää myös jatkossa olla tarjolla erilaisia palveluvaihtoehtoja vastaamaan perheiden palvelujen tarvetta. Palvelujen

tarvetta ja riittävyyttä tarkastellaan alueellisella tasolla huomioiden lapsilukumäärien ja palvelutarpeiden kehitys. Viime vuosina on ollut nähtävissä tukea tarvitsevien lasten määrällistä kasvua. Tähän on tärkeää kohdentaa myös jatkossa riittäviä resursseja turvaamaan lapsille riittävät varhaisen tuen, sekä kasvun ja oppimisen tuen palvelut. Myös sähköisiä palveluja on tarpeen kehittää tulevien vuosien aikana. Palvelut ovat verkossa myös tulevaisuudessa ja niiden käyttö yleistyy.

Perusopetus

Vuoden 2023 talousarvion toteutumiselle tulevat edelleen luomaan haastetta muuttuvat oppilasmäärät. Esiopetuksen oppilasmäärä tulee vähenevän, ja sen myötä esiopetusta järjestävien yksiköiden määrä myös vähenemään. Tämä tulee näkymään myös henkilöstökuluissa. Samoin luokkien 1-6 opetuksessa tulee jo näkymään lasten määrän väheneminen. Sen sijaan luokkien 7-9 opetuksen järjestämisessä tulee huomioida yläkoulujen oppilasmäärän lisääntyminen. Lisäksi jo alkuvuodesta 2023

näyttää siltä, että henkilöstön sairauspoissaoloista johtuvat sijaiskustannukset ovat vaarassa ylittyä.

Valmistavan opetuksen järjestäminen tuotti kuluja vuonna 2022, ja valmistavaa opetusta järjestetään edelleen vuonna 2023. Tämän opetuksen järjestämisestä koituvat kulut huomioidaan kunnille maksettavissa valtionosuuksissa, kuitenkin takautuvasti vasta vuodesta 2024 alkaen ja niiden tulot näkyvät kunnan taloudessa viiveellä.

Usean vuoden aikana tapahtunut menojen karsinta ja kohdentaminen vain välttämättömään, sekä pandemia-ajan aiheuttamat jäljet oppimisessa sekä opilaiden hyvinvoinnissa aiheuttavat painetta henkilöstön määrän lisäämiseen, oppimateriaalien ja kaluston lisäämiseen. Näissä on merkittävästi tarvetta lisäresursseille tulevina vuosina. Toisaalta kouluun tulevien ikäluokkien pieneminen alkaa näkyä, ja toiminta on sopeutettava sen mukaisesti.

Lukio

Syksyllä 2021 voimaan astunut lukiokoulutuksen opetussuunnitelma haastaa Laukaan lukiota tiivistämään yhteistyötään työelämän ja erityisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyön käynnistäminen ei ole mahdollista ilman lukiokoulutukselle lisättäviä opetusresursseja.

Valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa edellytetään aiempaa tiiviimpää yhteistyötä oppiaineitten välillä. Uudistuksen tarkoituksena on, että opiskelija hallitsee oppiaineiden keskeiset sisällöt, mutta saa myös laaja-alaista osaamista. Lukiolaiselle laaja-alaisen osaamisen tavoite tarkoittaa aiempaa vahvempaa yleissivistystä, kestäväen tulevaisuuden rakentamisen edellytyksiä ja parempia jatko-opintovalmiuksia. Tavoitteeseen päästään opettajien samanaikaisopetuksella ja oppianerajat ylittävällä työskentelyllä. Oppianerajat ylittävä yhteistyö tarkoittaa myös sitä, että yksittäisillä opetusryhmillä on samanaikaisesti apunaan kaksi eri opettajaa opetusresursseineen.

Kolmas uuden opetussuunnitelman ja säädetyn lukiolain asettama velvoite on opiskelijoiden aiempaa yksilöllisempi oppimisen tuki ja ohjaus. Velvoitteen

seen vastaaminen ei pidemmän päälle ole mahdollista ulkopuolisella rahoituksella. Opiskelijoiden yksilöllisten oppimistarpeitten parempi huomioiminen edellyttää tulevaisuudessa aiempaa enemmän niin opetusresursssia kuin ja myös henkilöstä.

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopiston toiminta jatkuu mahdollisimman elinvoimaisena turvaamalla monipuolinen opetustarjonta, huomioimalla toimialueen asiakkaiden tarpeet sekä varmistamalla osallistumisen ”matala kynnyks”. Yhteistyötä tiivistetään edelleen mm. Lievestuoreen Setlementin/kansalaisopiston kanssa tavoitteena saada uusia asiakkaita alueen vapaan sivistystyön pariin. Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma määrittävät osaltaan kehittämistarvetta tuleville vuosille.

Yli kaksi vuotta jatkunut koronapandemia on vaikuttanut sekä kurssien toteutumiseen, että opiskelijamääriin heikentävästi. Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella. Tämän vuoksi on tärkeää saada opetustuntien määrä pidettyä ja osittain palautumaan pandemiaa edeltävien vuosien tasolle. Opiskelijamäärän palautuminen pandemiaa edeltävälle tasolle ja jopa sen kasvattaminen on tärkeää sekä kurssimaksuista saatavia tuottoja, että opiston elinvoimaisuutta ajatellen.

Valtionosuuden ja kurssimaksutuottojen tuottojen lisäksi toiminnan rahoituksen osana on kunnan oma rahoitusosuus. Kunnan tiukentunut taloudellinen tilanne heijastuu opiston toiminnan resursseihin sekä kasvavaan paineeseen nostaa kurssimaksuja. Riittävän kurssitoiminnan toteutumisen ja yhdenvertaisen osallistumismahdollisuuden näkökulmasta on tärkeää säilyttää kurssimaksut maltillisina.

Opisto toiminta keskittyy eri puolilla kuntaa sijaitseviin koulujen tiloihin ja lisäksi toimitilana on opistotalo Sararanta. Toiminnan turvaamisen kannalta on tärkeää huolehtia terveistä ja tarkoituksenmukaisista tiloista sekä ilta- että päiväkäytössä.

Kansalaisopistossa hankittu yksilön osaaminen halutaan tehdä näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä valtakunnallisesti. Vapaan sivistystyön kentällä kehityksen vahvana suuntana on, että opinnoista saatu osaaminen halutaan tunnistaa ja tunnustaa. Tiedot saavutetusta osaamisesta on ollut mahdollista kirjata kansalliseen opintosuoritusten ja tutkintotietojen Koski-tietovarantoon elokuusta 2021 alkaen, ja taiteen perusopetuksen osalta vuoden 2023 alusta.

Opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen vaativat oppilaitokselta kurssien osaamisperusteista laadintaa sekä arviointia. Jotta uudistus voitaisiin käytännössä toteuttaa, tarvitaan siihen lisää taloudellisia resursseja. Laukaan kansalaisopisto seuraa tilanteen kehittymistä ja osaamisperusteisuuden toteuttamista sekä alueellisesti että valtakunnallisesti, ja lähtee mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan osaa kursseista sisällöltään osaamisperusteisiksi lähivuosina.

Kirjasto

Kirjastopalveluita arvioidaan käytettävän jatkossakin aktiivisesti ja monipuolisesti. Kirjastolaki määrittää kirjastolle laajan tehtäväkentän ja jokaisen tehtävän toteuttamiseen on paneuduttava tasaveroisesti, mikä on huomioitava kirjaston resurssoinnissa tilat ja henkilöstön osaaminen mukaan lukien.

Laukaan kunnankirjasto on tehtäviensä toteuttamisessa edelleenkin aktiivinen verkostotoimija, avainkumppaneinaan muut Keski-Suomen kirjastot ja sivistyspalvelun muut toimintayksiköt.

Kirjaston kehittämissuunnitelma (2022-2026) määrittää kuntastrategiaan nivoutuen tarkemmin, kuinka kunnan kirjastopalvelua on tarpeen kehittää. Tärkeimmät investointikohteet kyseisenä ajanjaksona ovat omatoimikirjastopalvelun toteuttaminen pääkirjastoon ja kirjaston tilojen muu kehittäminen sekä seuraajan hankkiminen Sarastus-kirjastoauton palvelulle.

Monilukutaidon edistäminen on merkittävä koko suunnittelukaudelle ulottuva kehittämistoiminnan kohde – etenkin nuorten lukutaidon heikkenemisestä on tullut hälyttäviä tutkimustuloksia. Digitaal-

lisen ja etenkin some-maailman tietotulvassa pärjääminen edellyttävää kykyä tiedonlähteiden luotettavuuden arviointiin, etenkin kun tekoälyyn pohjautuvat tekstinmuodostuspalvelut ovat ottaneet kehitysharppauksia.

Suunnitelman mukaisesti asiakkaita ohjataan enemmän omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön. Lisäksi kirjasto huolehtii myös osaltaan digineuvontatoiminnasta ja edistää kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Kokoelmia pidetään monipuolisina ja houkuttelevina. Lasten- ja nuorten aineistokokoelmaan panostetaan erityisesti.

Kuntien yhteinen e-kirjasto käynnistyy suunnitelmien mukaan vuonna 2024, ja kirjaston e-aineistotarjonta siirtyy pääosin sinne mahdollistaen kaikille tasavertaisen pääsyn laajaan sähköisten aineistojen kokoelmaan (vrt. kaupalliset ääni- ja e-kirjapalvelut). Sähköisten aineistojen hankintakustannusten arvioidaan pysyvän muutoksessa nykyisellä tasolla.

Fyysiset aineistot ovat edelleen merkittävässä roolissa kirjastoissa. Niiden saatavuus asiakkaiden moninaisiin tarpeisiin on oman hankinnan ja kirjastoyhteistyön vuoksi hyvä. Painettu kirja on helppo käyttää, joka irrottaa digivilinästä ja ylläpitää keskittymiskykyä.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluissa on useita kehittämisen tarpeita tuleville vuosille. Palvelujen digitalisoiminen ja nykyaikaistaminen, liikuntapaikkaverkoston ja palveluiden saavutettavuuden edelleen kehittäminen, kävijämääräseurantatiedon kerääminen, palvelutarjonnan kehittäminen kunnan väestörakenteen mukaisesti (ikäntyneiden ja vähän liikkuvien määrän lisääntyminen), sekä vapaa-aikapalvelujen kokonaisuuden hallinnan parantaminen ovat seuraavien vuosien akuutteja kehittämiskohteita. Osaa näistä on aloitettu jo hyvin tuloksin, mutta kehittämiskohteet ovat laajoja kokonaisuuksia ja edellyttävät pitkäjänteisiä muutosprosesseja. Toimintaa kehitetään myös erilaisin hankkein.

Tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on noussut kunnassa viime vuosina, ja tähän pitää pystyä vastaamaan myös vapaa-aikapalveluissa. Nuorisotyön resurssit tulee kasvaa samassa suhteessa.

Ikääntyvien määrän lisääntyessä kuntouttavan ja ennaltaehkäisevän liikuntatoiminnan kysynnän tarpeeseen on pystyttävä vastaamaan uusia ryhmiä perustamalla. Kasvavaa tarvetta indikoi kunnan väestörakenteen muuttumisen lisäksi mm. vapaa-aikapalveluiden saama palaute ja yhteistyöpyyntöjen kasvanut määrä sekä terveysliikuntaan osallistuneiden määrän selvä nousu. Päiväaikaiseen toimintaan on saatava lisää tiloja, jotta tarjontaa voidaan lisätä. Yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa on kehitettävä edelleen.

Ulkoilun harrastamisen selvästi lisääntyessä reitistöjen kehittämistä on jatkettava eri palvelualueiden ja toimijoiden kanssa yhteistyössä. Opastusta ja viestintää on parannettava. Taajamien liikunta-alueiden hoidossa resursseja olisi saatava esimerkiksi arki-iltojen ja viikonloppujen palvelun parantamiseen, jotta olosuhteet kehittyisivät ja ilkivalta vähenisi.

Kulttuuripalveluiden toimintaa ohjaava kulttuuriohjelmaa valmistuu vuoden 2023 aikana ja se antaa suuntaviivat kulttuurin käytännön toimintaan.

Vattipajalla työskentelee vuoden aikana useita kymmeniä henkilöitä eri pituisissa työsuhteissa tukityöllistettyinä, kuntouttavassa työtoiminnassa ja työkokeilussa. Osalla työtoiminnan asiakkaista saattaa olla vaativia elämäntilanteita ja työhönvalmennus vaatii työvalmentajilta ammattitaitoa ohjata asiakkaita niin työelämässä, kuin arjen asioissa. Työvalmennukseen tarvitaan lisäresurssointia ja tarjontaa on pystyttävä räätälöimään asiakkaille entistä paremmin. Yhteistyötä on edelleen kehitettävä hyvinvointialueen, elinkeinotoimen, työllisyysyksikön ja etsivän nuorisotyön kanssa.

Lasten- ja nuorten hyvinvointikeskus

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulostyöskössä tulevatkin kehitystoimet liittyvät hyvinvointialueuudistukseen. Kunnalla on vastuu moninaisista hyvinvointia ja terveyttä edistävistä tehtävistä. Tulostyöskössä tehtävän työn painopiste on perhekeskuksen perustehtävät huomioiden entistä vahvemmin ennaltaehkäisevässä työssä. Pitkäjänteinen työ

ennaltaehkäisevien palvelujen ja toimintojen tuottamiseksi siis jatkuu, jotta korjaavien palvelujen tarve voisi vähentyä.

Tämä on huomioitava tulostyösköksen työntekijöiden tehtäväkuissa, työmuotojen kehittämisessä ja monitoimijaisessa verkostoyhteistyössä. Vaikka perhekeskustystä jatkossakin toteutetaan yhdessä sote-toimijoiden kanssa, on tarpeen tiivistää yhteistyötä kuntaan jäävien palvelualueiden sekä esimerkiksi järjestötoimijoiden ja seurakuntien kanssa. Vuosi 2023 on siirtymäkautta, jonka aikana hyvinvointialueen ja kunnan tehtävien vastuita, velvoitteita ja yhdyspintoja vielä selkiytetään ja kirkastetaan.

Laukaassa lasten ja nuorten määrä on vielä tulevia lähivuosiakin tarkastellen suuri. Erilaiset lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa kuvaavat indikaattorit osoittavat, että työtä esimerkiksi mielen hyvinvoinnin, liikkumisen ja sosiaalisen vahvistamisen parantamiseksi riittää. Huomioitavaa on myös tarvittavat toimet Laukaaseen saapuneiden pakolaisten kotouttamiseksi. Ennaltaehkäisevien toimien kohdentaminen pikkulapsiperheisiin ja nuoriin on siis perusteltua (kuten varhaisen tuen asiantuntijatyö, koulu- ja oppilaitosnuorisotyö sekä muu yhteisöllinen opiskeluhoitotyö).

Onnistuneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimien taloudellisena kannustimena toimii vuoden 2023 alusta alkaen käytössä oleva hyte-kerroin, joka osaltaan määrittää kuntaan tulevan valtionosuuden suuruutta.

Jatkossa tulee nähdä HyPen tärkeä rooli myös henkilöstön hyvinvoinnin vahvistamisessa ja työntekijöiden sitouttamisessa työhön. Vain hyvinvoivat ja työssään jaksavat työntekijät voivat tuottaa kuntalaisille terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluja.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sivistyspalvelut ovat hyvin pitkälle tarkkaan säädeltyjä. Toimintaa ohjaavat erilaiset lait ja asetukset sekä valtakunnallisesti määrätyt varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmat. Laukaan kunnan hallinto-sääntö ja sivistyslautakunnan päätökset ohjaavat päätöksentekoa. Palvelualueen esimiesten tehtäviin sisältyy valvontatehtävät ja luonnollisesti myös se, että toiminnassa noudatetaan lakia ja asetuksia sekä hyvää hallintotapaa. Kaikki viranhaltijapäätökset, salaisia päätöksiä lukuun ottamatta, tuodaan tiedoksi sivistyslautakunnalle, joka osaltaan suorittaa sisäistä valvontaa. Ulkoista valvontatehtävää toteuttavat mm. aluehallintovirastot.

Työsuojelun toimintaohjelman mukaiset riskienhallintaan liittyvät toimenpiteet ovat turvallisen toiminnan perustana. Samoin läheltä piti-tilanteet dokumentoidaan ja lähetetään palvelualueen esimiehille. Näitä seurataan mm. työsuojelutarkastuksilla.

Hallintopalveluiden riskit sijoittuivat ja rajoittuivat lähinnä Kuntalan väistötilojen toimivuuteen. Hallintopalveluiden toimintaan kohdistuvat riskit ovat infrastruktuurin toimintahäiriöistä johtuvat toimintakatkokset. Hallintopalveluiden taloudelliset riskit ovat pieniä, sillä toimintatuotot ja menot ovat ennakoitavissa. Hallinto- ja talouspäällikkö irtisanoutui 2021 vuoden lopulla, ja virkaa ei ole täytetty. Henkilöstön väheneminen hallinnossa on tuottanut lyhyellä aikavälillä säästöjä, mutta tehtävien määrän säilyessä ennallaan tai kasvaessa tämä aiheuttaa riskejä hallinnon toiminnan ruuhkautumiselle.

Varhaiskasvatuksessa tehdään jatkuvaa sisäistä riskien arviointia ja hallintaa eri muodoissa. Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti sekä seurataan läheltä piti- ilmoituksia.

Varhaiskasvatuksen henkilöstösaatavuus erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien osalta on heikentynyt merkittävästi viime vuosina. Tämä on näkynyt myös vakituisten vakanssien täyttämisessä. Kaikkia vakituisia toimia ei ole saatu täytettyä suunnitellusti.

Lasten tarvitsema tuki erilaisten tuen tarpeiden vuoksi on viime vuosina noussut. Tämä näkyy lisääntyneinä henkilöstöresurssien tarpeina, jotta turvallisuus varhaiskasvatuksen lapsiryhmissä voidaan turvata ja lapsille järjestää tarkoituksenmukaista tukea.

Edellä mainittujen riskien lisäksi myös vallitseva maailmantilanne heijastuu varhaiskasvatuksen toimintaan. Viime vuosina pandemia-aika ja sen jälkeiset seuraukset, energiakriisi sekä niistä johtuvat muutokset toiminnassa tai palveluntarpeissa heijastuvat varhaiskasvatuksen toimintaan.

Perusopetuspalveluiden taloudellinen riskienhallinta keskittyy kuukausittaiseen talouden toteuman seurantaan, jota toteutetaan muutaman kuukauden välein myös lautakunnan toimesta. Havaittuihin poikkeamiin puututaan, syyt selvitetään ja tarvittaessa reagoidaan toimintaa muuttamalla tai tekemällä talousarviomuutosesityksiä. Haasteita taloudelliseen riskienhallintaan on edelleen asettanut pandemiatilanne. Sen jäljiltä hoidetaan edelleen oppilaiden oppimisen ja sosiaalisen toiminnan tuen tarvetta, sijaistarvetta sekä henkilöstön kuormittumista. Myös esimerkiksi koulukuljetuskustannusten arviointi kahden pandemiavuoden jälkeen oli ongelmallista.

Toiminnallinen riskienhallinta perustuu siihen, että kaikki lakisäätöiset ja muut tarvittavat suunnitelmat ja varautumisjärjestelyt ovat ajan tasalla. Niitä seurataan ja arvioidaan vuosittain niin, että koulut tekevät toiminnastaan kokonaisvaltaisen toimintasuunnitelman jotka hyväksyy sivistyslautakunta, ja lukuvuoden päättyessä toimintasuunnitelman toteutumisen arvioinnit, jotka hyväksyy sivistyslautakunta. Arviointitietoja käytetään seuraavan vuoden toimintasuunnitelman pohjana. Tämän vuoden toiminnallista riskienhallintaa on hallinnut täysin erilainen varautuminen ja sopeutuminen pandemiatilanteen aiheuttamiin vaatimuksiin.

Tukea tarvitsevien lasten määrä on noussut viime vuosina, tähän on vastattu kehittämällä rakenteita ja tarvittavin henkilöstöresurssein. Tätä on tärkeää kehittää myös tulevana vuosina.

Lukion Merkittävin lukiokoulutuksen sujuvuuteen, opettajien ja opiskelijoiden opetukseen, oppimiseen ja hyvinvointiin vaikuttanut tekijä on ollut pitkittynyt koronaepidemia. Koronatilanteesta on seurannut valtava määrä ennakkoamatonta ja kiireistä työtä opetusratkaisujen kehittämiseksi alueellisten ja valtakunnallisten suositusten mukaisiksi.

Opettajien ja opiskelijoiden psyykkisen kuormituksen vähentämiseksi koulutyötä on pyritty järjestämään ensisijaisesti lähiopetuksena. Lisäksi kaikki opettajat ovat osallistuneet työnohjaukseen hanke- rahoituksen turvin. Opiskelijoille on myös pystytty tarjoamaan monipuolista oppimisen tukea hankera- hoituksella. Lisäksi kouluyhteisön hyvinvoinnista on pyritty pitämään huolta yhteisöllisin tempauksin, juhlin ja tapahtumin koronaturvallisuutta unohta- matta.

Kansalaisopisto yleisesti ottaen toteuttaa säännöl- lisesti sisäistä riskien hallintaa ja arviointia toimin- nassaan. Lakisääteisen turvallisuussuunnitelman li- säksi esimerkiksi opettajien turvallisuusohjeet päivi- tetään lukuvuosittain ja opetuksessa käytettävistä kemikaaleista pidetään ajantasaista luetteloa.

Vuonna 2022 kansalaisopiston toiminnan kannalta merkittävin riskitekijä oli yhä jatkunut koronapan- demia, jolla oli kokonaisuudessaan edelleen vaiku- tusta opiskelijamäärään, kurssien toteutumiseen ja henkilöstön kuormittumiseen.

Pandemian aiheuttamia riskitekijöitä pyrittiin hallit- semaan ja vähentämään mm. sopeuttamalla toi- mintaa niin, että se saattoi parhaalla mahdollisella tavalla jatkua rajoituksista huolimatta (mm. hygie- nia- ja väljyys-suositukset). Myös henkilöstöä kan- nustettiin jaksamaan poikkeusajan yli. Henkilöstön jaksamista tuettiin toteuttamalla tyhy-hetkiä ja ja- kamalla työtehtäviä mahdollisuuksien mukaan jous- tavasti.

Kirjastopalvelun riskinä on vuonna 2002 hankittu Sarastus-kirjastoauto, joka on käyttöikänsä lopussa. Äkilliset rikkoontumiset tuovat käyttökatoja palve- luun ja aiheuttavat korjauskuluja. Riskiin varaudu- taan mahdollisuuksien mukaan ennakkoivilla huolto- toimenpiteillä ja kiirehtimällä seuraajan hankintaa.

Kirjaston kehittämissuunnitelmassa on hahmoteltu vaihtoehtoja kirjastoauton tuottaman palvelun jat- kolle tulevaisuudessa.

Vapaa-aikapalveluissa tehdään jatkuvaa sisäistä riskien arviointia ja hallintaa eri muodoissa. Turval- lisuussuunnitelmia päivitetään säännöllisesti. Koro- napandemia on vaatinut erityisiä järjestelyjä, minkä myötä on kehitetty tarkempia ohjeita esimerkiksi hygieni- ja väljyys-suosituksiin, palaverikäytäntöi- hin sekä ryhmä- ja tapahtumatoimintaan.

Korona-aikana on kiinnitetty erityisesti huomiota henkilöstön työssä jaksamiseen, koska poikkeuksel- lisenä aikana toimiminen on aiheuttanut ylimää- räistä kuormitusta työssä. Henkilöstön hyvinvointia seurataan ja työn joustoja tarjotaan tarvittaessa. Kehittämispäiviä on järjestetty vapaa-aikapalvelui- den kaikille työntekijöille yhteisesti kaksi kertaa vuodessa ja siellä käsitellään ajankohtaisia aiheita mm. turvallisuusnäkökulmia sekä työssäjaksamista.

Lasten- ja nuorten hyvinvointipalveluissa noudate- taan kunnan yleisiä sisäisen valvonnan ja riskienhal- linnan ohjeistuksia sekä HyPen omaa turvallisuus- ja varautumissuunnitelmaa. Uuteen toimitilaan on laadittu ajantasainen pelastussuunnitelma, henki- löstöä on perehdytetty tähän ja suunnitelma on lai- tettu kaikkien käyttäjien saataville.

Työhön liittyvät turvallisuusriskit huomioidaan työn käytännön järjestelyissä. Myös tarvittavasta henki- löstökoulutuksesta huolehditaan.

Tautiriskejä minimoidaan hygieniatoimilla ja kiinnit- tämällä huomiota asiakasmääriin. Etätyöskentelyä suositetaan paitsi tarttuvien tautien ehkäisyssä myös työskentelyrauhaa vaativien tehtävien hoitami- sessa.

Työntekijöiden jaksamisen ja hyvinvoinnin tukena hyödynnetään työnohjausta ja noudatetaan Lau- kaan kunnan varhaisen puuttumisen mallia.

Investoinnit

Sivistyspalveluiden investoinneissa jäi käyttämättä 20.000 euron piha- ja leikkivälineisiin varattu summa. Pihoja korjattiin ja kehitettiin rakennushankkeiden yhteydessä tai tilapalvelun määrärahoilla.

Koulujen tieto- ja viestintätekniikan laitteiden päivittämistä toteutettiin 50.000 euron investointimäärärahalla yhdessä tietohallinnon kanssa. Kustannukset kohdentuivat sivistyspalveluiden ICT-infraan, av-välineistöön ja TVT-laitteiden lisälaitteisiin. Varsinaiset tietokoneet ja tabletit hankitaan sisäisellä vuokramallilla tietohallinnosta käyttötalouden kustannuksina.

Vihtavuoren koulukeskuksen kalustomääräraha alittui vuodelta 2022 34.000 euroa. Kokonaisuudessaan kalustohankintaan varattu määräraha ylittyi v. 2021-2022 20.000 euroa. Tämä johtui siitä, että alkuperäisessä kustannusarviossa ei ollut huomioitu kuntosalin, vapaa-aikatoimen tilojen sekä kirjaston kalustamista, jotka toteutettiin samassa yhteydessä koulun kanssa.

Lukion lähiliikuntapaikan rakentamisessa kunnalle kirjautui hankkeeseen myönnetty avustus 22.000 euroa, ja hankkeen loppuunsaattamisesta koitui vielä kustannuksia 7.000 euroa.

Kirkonkylän koulun kalustohankinta toteutettiin 164.000 euroa alle tavoitehinnan. Tähän merkittävä syy on, että osa kalustohankinnasta oli toteutettu jo väistötiloihin siirtymisen yhteydessä, ja näin ollen

väistötiloihin hankitut kalusteet pystyttiin hyödyntämään sellaisinaan siirryttäessä uusiin tiloihin.

Leppäveden kirjaston kalustamista toteutettiin 15.000 eurolla, ja siihen on saatu lisärahoitus vuodelle 2023.

Sydän-Laukaan koulun judosalin muutostöihin varattua määrärahaa ei käytetty.

Vapaa-aikapalveluiden investoinnit kohdistuivat vuonna 2022 Koulunmäen lähiliikunta-alueeseen, johon rakennettiin skeittipaikka sekä uusittiin kaukalo ja sen pohja. Kokonaisinvestoinnille oli varattu Koulunmäen osalta yhteensä 400.000 euroa ja käyttämättä jäänyt osa siirtyy vuodelle 2023. Lähiliikunta-alueen suunnitelmaan sisältyy mm. ulkokuntoilualueen rakentaminen skeittipaikan ja kaukalon läheisyyteen.

Vuonna 2022 jatkettiin myös Leppäveden liikuntapuiston toteuttamista. Vuonna 2022 liikuntapuistossa aloitettiin yleisurheilualueen ja hiihtostadionin sekä tenniskenttien pohjatöiden rakentaminen. Tämä investointikokonaisuus jatkuu vuonna 2023.

Tunnusluvut

VARHAISKASVATUS	TP2019	TP 2020	TP2021	TA/M2022	TP2022
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1823	1708	1602	1555	1518
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1166	1108	1088	1100	1027
- % 0-6 vuotiaista	63,9%	64,8%	67,4%	70,7%	67,6%

- kunnallisessa varhaiskasvatuk- sessa	573	535	529	550	555
- yksityisessä ostopalveluissa	53	37	38	40	41
- palvelurahalla	540	536	521	510	431
Esiopetus yhteensä	230	255	244	210	208
- kunnallisessa esiopetuksessa	123	129	131	110	107
- yksityisessä ostopalvelussa	24	6	13	10	8
- palvelurahalla esiopetuksessa	93			90	
-		120	100		93
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	82	56	71	80	60
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12.	379	345	345	270	206
*Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä ei sisällä kerhotoiminnassa olevia lapsia eikä pelkässä esiopetuksessa olevia lap- sia.					
Henkilökunnan määrä 31.12.202	164	167	152	168	176
Myydyt varhaiskasvatuspaikat		4	11	10	8
Ostetut varhaiskasvatuspaikat	12	4	9	9	7
	4				

PERUSOPETUS	TP2019	TP 2020	TP 2021	TA/M2022	TP 2022
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2.727	2.803	2.822	2.823	2.842
Vuosisiikkotunnit	4.841	4.934	5.078	5.078	5.303
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	98	71	94	90	87
Esiopetuksen kustannukset €/esiopetuksen oppilas	7.026	8.984	6.941	7.080	8.970
Iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilai- den lukumäärä	239	208	212	230	218

Iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	17.023	13.435	20.941	18.500	21.676
Kuljetusoppilaiden määrä	928	949	959	923	1.018
Koulukuljetuskustannukset €/kuljetusopp	1.845	1.361	1.792	1.665	1.799
Kiinteistömenot €/oppilas	1.817	1.854	2.098	2.913	2.929
Ruokapalvelumenot €/oppilas	604	526	590	596	588
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,78	1,72	1,80	1,8	1,85
Kustannukset/vuosiviikkotunti	4.791	4.927	5.813	5.108	4.859
Perusopetuksen kustannukset €/oppilas	8.506	8.188	9.026	9.189	9.066

LAUKAAN LUKIO	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP2022
Opiskelijamäärä	273	248	369	281
Kurssien määrä (kokonaiskehys)	358	349	385	419
Kurssit/opiskelija	1,31	1,41	1,43	1,49
Kiinteistömenot euroa/opiskelija	1.410	1.623	2.315	2.566
Ruokapalvelumenot euroa/opiskelija	545	400	398	442
Kustannukset euroa/opiskelija	5.844	7.539	8.252	8.556

KANSALAIISOPISTO	TA/M 2022	TP 2022
Vaikuttavuusnäkökulma		
Opetustunnit yhteensä	6200	6316
Kurssilaisten määrä	2900	3005
Asiakasnäkökulma		
Opintoryhmien määrä	250	253
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	12	12
Prosessinäkökulma		
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	260.000	286.487
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)		156 (61)
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)		74 (29)
Taiteen perusopetus		
Vaikuttavuusnäkökulma		
Opetustuntien määrä	600	658
Kurssilaisten määrä	180	210

Asiakasnäkökulma		
Opintoryhmien määrä	19	21
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	9	10
Prosessinäkökulma		
Käyttökustannukset/ opiskelija		71
Kustannukset/oppitunti		22

KIRJASTO	TP2020	TP2021	TP2022
Kirjastokäynnit	114000	141000	147000
Aukiolotunnit	8000	1300	17000
Aineiston lainat (uusinnat mukaan lukien)	300000	337000	337000
Lainaajat	6700	6500	6700
Lainat / Asukas	16	18	18
Elektronisten aineistojen käyttökerrat	35000	41000	41000
Ryhmien opetustunnit	73	47	242 koulutusten määrä
Tapahtumat	56	46	234
Kirjastoaineisto, kpl	113000	111000	108000
Vuosihankinta, kpl	5300	4700	4400

VAPAA-AIKAPALVELUT	TP 2021	TA2022	TP 2022
Hallinto			
Henkilökunta			
Vakinaiset	14,6	16,7	16,7
Määräaikaiset nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, latujen ajajat	48	40	37
Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	83	75	88
Järjestö avustukset/määrä	19	30	26
Jaetut avustukset/euroa	71.334	138.000	81.817
Terveysliikunta			
osallistuneet/määrä	13709	7500	13900

Leirit			
osallistuneet/määrä	600	650	530
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	2884	3000	2100
Vapaa-ajan tilapalvelut			
Liikuntasalit			
käyttövuorot/viikko	300	300	248
Kuntosalit			
käyntikerrat/vuosi	13172	25000	19 000
Multamäen leirikeskus			
käyttöpäivät/vuosi	218	280	190
Nuorisopalvelut			
Vapaa-aikatalot			
Käyttökerrat/nuorisotoiminta/vuosi	4852	8000	7300
Käyttökerrat, muut/vuosi	9490	16000	
Työpajatoiminta	7000	7000	5000

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIKESKUS	TP2021	TA/M2022	TP2022
HyPen ryhmämuotoisen toiminnan asiakkaat			
HyPen teemalliset nuorten illat ja nuorten toiminta, käyntiä (kyläillat, väikkänurkat, nuortenkahvilat, jalkautumiset)	2000	1200	1000
Erityisnuorten illat, käyntiä	61	100	-
HyPen teemalliset avoimet illat perheille ja vanhemmille, käyntiä	47	300	110
Nuorten kohdennetut ryhmät/pienryhmät, käyntiä	30	300	30
Perhevalmennus ja muut vanhempien/aikuisten ryhmät, käyntiä (perhekahvila, -valmennus, vertaisryhmät yms.)	120	500	440
Asiakastapaamiset yksilö-, parisuhde- ja perhetyössä			
Varhaisen tuen asiantuntijan asiakastyö*			
Asiakastyö terapiaotteella lapsille ja perheille, asiakaskontaktia	-	20	
Konsultaatio, työssäjaksamisen tukeminen ja koulutus, asiakaskontaktia	637	650	635
Avoimet tilaisuudet, esimerkiksi vanhempainillat, asiakaskontaktia	-	400	

Etsivä nuorisotyö, ohjautunutta asiakasta (HyPen ja työllisyysyksikön etsivät, 4 hlöä)	136	160	165
Perhetyö HyPellä, tapaamista (esim. valvotut tapaamiset)	80	170	20
Erityisnuorisotyö			
• ohjautunutta asiakasta	20	20	15
• tapaamisia (toteutuneet)	130	160	60
Psykiatrinen sairaanhoitaja, Keski-Suomen seututerveyskeskus			
• tapaamista		-	
• asiakasta	587		674
Lasten ja nuorten päihdesairaanhoitaja	93	-	156
• tapaamista			
• asiakasta	688	-	578
Perhelääkäri	143	-	126
• tapaamista			467
• asiakasta	-	-	309
Perheneuvola			
• perhettä (uusia ja jatkuvia)	139	-	129
Avoin puheterapiavastaanotto HyPellä, Keski-Suomen seututerveyskeskus, asiakasperhettä	20	-	50
Jyväskylän seurakunnan perheasiainneuvottelukeskus			
• laukaalaisasiakkaita yhteensä	57		
• tapaamista HyPellä	3		-
Opiskeluhoito			
• kuraattorit (5,5 hlöä): eri yksilöasiakasta	454	-	468
yksilötyön tapahtumat	2675	3800	2568
oppitunnit ja ryhmät, kerrat	310	380	402
• koulupsykologit (3 hlöä): asiakasta	360	370	390
tutkimukset	50		33

